

Hus i Sandnes fra 1808

□ Av Arild Skimmeland Foto: Elever fra 5.-7. trinn, Smeaheia skole

Smeaheia skole i Sandnes kommune har i 2008 gjennomført et foto- og arkitekturprosjekt. Elevene observerte og fotograferte hus i Sandnes og ble kjent med ulike stilarter. Prosjektet ble støttet av DKS, Sandnes.

Smeaheia skole ligger i et nytt byggefelt. Elevtallet har økt fra 42 elever i 2001 til 210 i dag. Da skolen var ferdig i 2001 var den dimensjonert for en parallell på hvert trinn. Nå har politikerne vedtatt at skolen skal bygges ut til en to parallellers skole.

Smeaheia skole har en spennende organisering av aldersblanda grupper i kroppsøving, kunst og håndverk, natur og kultur og musikk på mellomtrinnet. Denne organiseringen gjør at en lærer har fire økter med samme tema hver uke. Dette gjør at lærerne har tid til å gjøre grundig forarbeid- noe som reflekteres i resultater og trivsel hos elevene.

Prosjektbeskrivelse:

Tittel: *Hus i Sandnes fra 1808 til 2008. Fra pixel til lerret.* Arild Skimmeland, K&H-lærer, Smeaheia skole var prosjektansvarlig. Målgruppe: 5.-7. trinn.

Prosjektets idé og hensikt var at elevene skulle bli kjent med ulike hus og stilarter. Elevene skulle observere og fotografere ulike hus i Sandnes. Smeaheia skole ligger i et nytt byggefelt med mange spennende og moderne bygg. Det er kort vei til Sandnes sentrum- og den eldre villabebygging. Man ville gi elevene innføring i stilhistorie gjennom fotografier og/eller byvandring.

Tanken var at en skulle ta bilder av ulike hus i ulike perspektiv og med vekt på ulike avstand. Alt fra hele hus, ned til bittesmå detaljer, slik som for eksempel dørhåndtak, vindu, trapp og så videre. Et utvalg av bildene skulle overføres til lerret. Lerret ble valgt fordi det var nytt og uprøvd for prosjektleder- og at det ble en bro fra det moderne digitalfoto til det gamle lerret, som gav assosiasjoner til maleri. Prosjektet skulle kunne ut i en utstilling for publikum. Etterpå skulle utstillingen monteres permanent på skolen

Prosjektet handlet om arkitektur som er et prioritert område innenfor Den kulturelle skolesekken i Sandnes. Smeaheia skole fikk derfor innvilget en økonomisk støtte av DKS Sandnes.

Læreplanmål

Smeaheia skole har som tidligere nevnt aldersblanda grupper i K&H. Det er elever fra 5.-7. trinn på de 4 gruppene, som hver er på ca. 23 elever. Siden gjeldende læreplan er relativt ny, finner en det riktig å se tilbake også på mål som skulle vært oppnådd etter 4.trinn. Prosjektet innehar derfor delmål fra tidligere trinn, samt mål som skal nåes ved utløpet av 7.trinn.

Etter 4. årstrinn skal elevene kunne:

- samtale om gater, plasser og bygninger med forskjellige bruksfunksjoner i nærmiljøet
- visualisere og formidle egne inntrykk i ulike teknikker og materialer
- bruke enkle funksjoner i digitale bildebehandlingsprogram
- lage enkle utstillinger av egne arbeider

Etter 7. årstrinn skal elevene kunne:

- fotografere og manipulere bilder digitalt og reflektere over bruk av motiv og utsnitt.
- montere utstillinger og andre presentasjoner i ulike typer rom
- beskrive særtrekk ved bygninger i nærmiljøet og sammenligne med nasjonale og internasjonale stilretninger

Prosjektets varighet for elevene var ca. 8-10 uker og lærerne i kunst og håndverk var Tove Frantzen og Arild Skimmeland. Foredrag foregikk i skolens amfi med ca. 85 elever tilstede.

Elevene jobbet i smågrupper på 4-5 elever. Vi brukte 5 enkle digitalkamera til rundt 1000 kroner pr. stykk. Disse var mer enn gode nok til formålet. En må også regne med at et kamera går i bakken under et slikt prosjekt og da er det greit at det ikke er kostbare kameraer.

Utstilling

Torsdag 25. september 2008 hadde vi en flott åpning av utstillingen "Hus i Sandnes 1808-2008". De 20 lerretene ble montert i foajeen til Sandnes bibliotek. Foajeen har svært gode lysforhold og er et spennende lokale. Dette utstillingslokalet er tilknyttet Sandnes kulturhus.

Musikklærer Bjørn Christian Borg, var på forhånd trukket inn i prosjektet. Elevene hadde skrevet en egen sang som de fremførte for de fremmøtte. Ordfører Norunn Østråt Koksvik åpnet utstillingen. Byantikvaren i Sandnes, Mette Paavola, var også tilstede ved åpningen. Elever, lærere, foreldre, besteforeldre og andre var svært fornøyd med utstillingen. Sandnes kommune har byjubileum i 2010. Kanskje noen av bildene eller erfaringen med dette prosjektet kan nyttes i den forbindelse?

Oppsummering.

Prosjektet har vært spennende å jobbe med. Det har også vært tidkrevende. Det er litt arbeid når en skal skaffe samarbeidspartnere. Vi hadde kontakt med byantikvar, arkitekt, byggefirma, fotobutikk samt fotograf. Når man skal benytte lånte lokaler er det en del avtaler som skal gjøres. Produksjonsprosess, planlegging, montering/demontering krever at en står på. Videre må man "trø til" for å skape publisitet om utstillingen og prosjektet.

Vårt prosjekt ble egentlig ganske omfattende – og vi valgte å "gi gass"! Men det er ingenting i veien for å kjøre et tilvarende prosjekt i litt enklere former. Lager man utstilling i egne lokaler, er det selvsagt enklere. Man trenger heller ikke benytte kostbare lerret. Bildene kan lages på vanlig fotopapir. Alternativt kan mange i dag skrive ut bilder på fargekopimaskiner på skolene.

Det krevde en del logistikk å holde orden på de 1200 bildene som ble tatt av 85 elever. Man måtte også holde tunga beint i munnen for å sikre at alle 20 gruppene ble representert på utstillingen, samtidig som man ville vise mangfoldet innen arkitekturen. Prosjektet hadde vært enklere hvis det bare hatt tatt for seg arkitekturen i nærmiljøet, men da hadde en mistet mange spennende bygg.

Det smarte med prosjektet er at en får jobbet både med arkitektur og fotografering på en gang. Vi kan derfor anbefale andre å gjøre liknende prosjekter.

Prosjektet er også omtalt på skolens egen hjemmeside: www.minskole.no/smeaheia. Her finnes linker til flere omtaler i ulike medier.

-2008

Arild Skimmeland, Smeaheia skole

Sveitserhus fra ca. 1880 – Lunden, Sandnes. Påbygget/forlenget på høyre side ca. 2005.

Bildet nedenfor: Hus fra den eldre villabebyggelsen i Sandnes sentrum. Nyklassisimen som stil kan være vanskelig å tidfeste - i bruk fra ca 1915 til 1950-tallet. Bildet nedenfor til høyre: "Åttitallshus" med glaserte takpanner og karnapp. Legg også merke til det "kinainspirerte" taket. "Kinavipp" er

Murhus. Del av den eldre villabebyggelsen på Lunden i Sandnes. Sannsynligvis slutten av 1930-tallet, huset har noen referanser til funksjonalismen.

Hus bygget i 1994. Inspirert av sveitserstilen 100 år tidligere. Smeaheia, Sandnes. Bygget av firmaet Øster Hus.

et trekk fra 1700-tallet fasinasjon over "kineserier", vanlig saltak med vipp og ofte brukt i lysthus, paviljonger etc. Dette huset er en kombinasjon med bruk av begge ref. i ett og samme tak. Antakelig bygget av Block Watne. Trones, Sandnes.

Hus inspirert av funksjonalismen, ligger i Smeaheia, Sandnes. Byggeår ca. 2005. Mest sannsynlig bygget av firmaet KleppHus.

Skjematisk oversikt over foto- og arkitekturprosjektet, Smeaheia skole:

Progresjon	Hva	Læremiddel / utstyr
1. Arkitektur/byggeskikk gjennom tidene.	Samtale om ulike bygninger i Europa og særlig i Norge. Visning av mange bildeeksempler fra internett. Foredrag/dialog. 90 minutter inkludert pause.	ArkitekTUR: www.treveen.no/rundturer/arkitektur/start.html En reise gjennom de viktigste periodene i arkitekturens historie. For hver periode finnes bilder og beskrivelser av arkitekturen slik den var da. Byggeskikk i Norge: www.treveen.no/rundturer/byggeskikk/start.html Her kan elevene lære om byggematerialer og teknikker i norsk arkitektur. Linkene finnes på www.skolenettet.no Der finnes flere linker under arkitektur.
2. Fotografering.	Kurs i fotografering 90 minutter	Det finnes fotokurs på: www.norskverkstedet.no Det er grunnleggende kurs og videregående kurs. Kursene ble kjørt på prosjektor og etterpå tatt sammen med elevene i gruppen. Elevene tok en repetisjon foran pc-en etterpå.
3. Fotografering i byggefeltet på Smeaheia.	Praktisk fotografering 90 minutter totalt	Elevene fikk innføring i skolens digitale kameraer og ble delt inn i grupper på 4-5 elever. Deretter gikk de på fototur i Smeaheia. Elevene valgte selv objekter. Begrenset antallet skudd til maks 10 til hver elev. Dette gav ca. 850 bilder.
4. Visning av bilder		Vi så gjennom resultatet fra hver smågruppe. Kommentarer/diskusjon rundt bildene.
5. Fotografering Sandnes sentrum, Trones og Lunden.	Praktisk fotografering 90 minutter	Ulike grupper fikk ulike områder/hus. Lærer hadde på forhånd funnet aktuelle hus/områder- og elevene fikk tildelt oppdrag. Begrenset antall skudd til ca. 10-15 til hver smågruppe på 4-5 elever. Dette gav ca. 250-300 bilder
6. Grovsortering av bilder	Grovsortering Gruppevis	Hver smågruppe fikk se sine bilder fra turen ovenfor på prosjektor. Deretter skulle elevene (i samarbeid med lærer) velge ut de 5 beste fra Smeaheia og de 5 beste fra Sandnes sentrum. De fikk også velge seg ut et bilde som de fikk en fargekopi av. Arbeidet foregikk slik at gruppene ble hentet ut av ordinær k&h undervisning. Etter grovsorteringen satt en igjen med ca. 150-200 bilder.
7. Ny sortering	Sortering	Lærer sorterte bildene på ny på pc. Kom ned i 70 eksemplarer. Tok en fargeutskrift av de 70 bildene.
8. Sortering/utvelgelse	Sortering	To lærere sorterte og vurderte bilder. Bildene ble lagt ut på golvet. Hvilke bilder skulle bort? Viktig at alle gruppene hadde minst ett bilde representert. Satt igjen med ca. 30 bilder i "skal brukes" haugen.
9. Utvelgelse og planlegging av produksjon.	Fin sortering - produksjon	Fargekopier/utvalgte bilder ble vist til Rolfs Foto, Sandnes. Dialog mellom fotobutikk/lærer om hvilke bilder som skulle brukes/ ulike sammenstillinger/format og så videre. Det ble foretatt en bestilling på 20 lerret. 13 lerret viser single foto. 7 lerret viser 3-4 bilder. Ca. 39 bilder ble brukt totalt på 20 lerret. Fotobutikk var imponert over elevenes arbeid.
10. Utstilling		Det ble gjennomført en utstilling i Sandnes kulturhus i september 2008. Offisiell åpning av ordføreren i Sandnes. I løpet av høsten skal utstillingen monteres i korridorer og på personalrom på Smeaheia skole.

Foredrag med eksterne samarbeidspartnere:

Tema:	Hva:	Hvem:
Fotografering	Hvordan ta gode bilder? Foredrag/bilder/dialog	Fotograf John Sirevåg
Arkitektur i Smeaheia Utbygging av Smeaheia.	Foredrag/ bilder/dialog	KleppHus og arkitekt Dag Fasting.

Hus inspirert av funksjonalismen. Smeaheia - Sandnes, Byggeår ca. 2005.

Rekke med hus i tre og betong i Smeaheia, Sandnes. Byggeår ca. 2005. Viser en rekke med samme hus som bildet til venstre. Legg merke til det flotte perspektivet og "rytmen" i bildet.

Eneboliger i kjede. Smeaheia, Sandnes. Byggeår ca. 2003.

Hus i bydelen Smeaheia, inspirert av funksjonalismen. Byggeår ca 2006

Rekkehus på Trones, Sandnes. Typiske rekkehus fra perioden 1950-1960. Se også likheter med bildet ovenfor og bildet nedenfor.

En rekke med "bokser" i Smeaheia. Tydelig inspirert av funksjonalismen. Bygget i 2008 av firmaet Block Wame.

